0,4–0,5 m gylyje rastas Š vartų sienos fragmentas. Siena gerai išlikusi. Skirtingai – P siena suskilinėjusi, viršus apardytas. Palei vartų P sieną, 0,5–0,6 m gylyje, rasta didelių akmenų sąvarta, užpilta kalkėmis ir smulkiomis griuvenomis. Nustatyta, kad akmenys buvo sumesti į pamatų duobę pamatams sutvirtinti.

Tyrinėjimų metu nustatyta, kad Subačiaus vartai, pastatyti XVI a. pr., neturėjo gynybinių bokštų. Jie pristatyti XVI a. viduryje, tuo pat metu įrengtos ir pakeliamojo tilto atramos.

Nustatyta, kad kultūrinio sluoksnio horizontai visame tirtame plote suardyti iki 3–3,3 m gylio, XX a. tiesiant inžinerines komunikacijas. Rasta XVI–XIX a. datuojamų buitinės keramikos fragmentų, geležinių dirbinių. Radiniai aptikti suardytuose sluoksniuose, tiksliai datuojamo kultūrinio sluoksnio horizonto neaptikta.

Tauras POŠKA

Investigations in Vilnius, in Šv. Dvasios, Strazdelio and Subačiaus streets

In 1998, in the southern part of Šv.Dvasios street, the cultural layer of 4,1-m was discovered. The earliest layer is dating back to the 15th century. In the area to the north of the crossroads of Šv. Dvasios, Strazdelio and Subačiaus streets, the cultural layer is 2,5-m thick. The earliest horizon of the cultural layer is dating back to the 15th century. A fence made of acute poles dating back to the 16th-17th centuries was found.

In 1999, remains of Subačius gate were found. The exact map of the gate was established. The horizons of the cultural layer in the whole area explored were destroyed up to the depth of 3-3,3 m in the 20th century, when the engineering communications were being installed. Fragments of household pottery and iron items dating back to the 16th-19th centuries were found. The finds were found in the destroyed layers. No horizon of the cultural layer dating back to the exact period was found.

Saulius SARCEVIČIUS

TYRINĖJIMAI VILNIUJE, GEDIMINO PR. NR. 16/10 (PRELIMINARŪS DUOMENYS)

1998 m. Vilniuje, Gedimino pr. Nr. 16/10, priklausančiame 9 kvartalui, kurį riboja Totorių, Labdarių, Vilniaus gatvės bei Gedimino prospektas, buvo atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai – iškasti 2×2 m dydžio 4

šurfai (iš viso 16 m² plotas). Tyrinėjimų metu kultūrinio sluoksnio storis fiksuotas 1,4–3,2 m gylyje.

Nuo 1999 m. gegužės mėn. aptariamojo sklypo vietoje atliekami archeologiniai tyrinėjimai (šiuo metu jie dar nėra baigti). Ištyrus 475 m² plotą, fiksuoto kultūrinio sluoksnio storis svyravo nuo 1,3 iki 4,3 m. Preliminariai jis datuotinas XV–XX a. Šalia Vilniaus g. tyrinėjimų metu stebėti 3 grindinių lygiai. Anksčiausias jų datuotinas XVI a. ir sietinas su keliu, jungusiu Žaliąjį tiltą su buvusiais Vilniaus vartais. Matyt, tai ir lėmė gana intensyvų šio kvartalo, esančio už miesto gynybinės sienos, apgyvendinimą. Tyrinėjimų metu išskirtas ryškus XVI a. II pusės – XVII a. I pusės horizontas. Aptikta nurodyto laikotarpio statinių–rūsių liekanų, atkasti molinės šildymo (?) krosnies fragmentai, surinkta daug šį laikotarpį atspindinčios medžiagos: puodų, koklių, geležinių dirbinių, monetų.

Greičiausiai XVII a. vid. vykusio karo veiksmų metu tiriamasis kvartalas buvo apleistas ir intensyvesnis ūkinis gyvenimas čia grįžo tik XVIII a. II pusėje. Tai patvirtina ne tik archeologiniai duomenys, bet ir istoriniai šaltiniai: 1690 m. Vilniaus pastatų sąraše šioje dalyje nėra išvardyta jokių pastatų, o XVIII a. vid. Fiurstenhofo plane nėra pažymėta aiškių kvartalo ribų.

Tiriamojo sklypo Š dalyje, išilgai Gedimino prospekto, atkastos 30,7 m ilgio, 8–10,4 m pločio, XVIII a. statyto bei po Antrojo pasaulinio karo nugriauto mūrinio pastato pamatų liekanos, pirmo aukšto grindų fragmentai. Didesnė pastato pamatų dalis buvo tvirtinta moliu, todėl yra labai prastos būklės. Rašytiniuose šaltiniuose nurodoma, kad šis namas statytas architekto M. Knakfuso. Buvo atlikta šio pastato grafinė bei foto fiksacija. Mūrų tyrinėjimų metu paaiškėjo, kad M. Knakfusas greičiausiai tik rekonstravo šį pastatą bei pailgino jį R kryptimi. Tuo metu prie R fasado buvo pristatyti klasicistiniai rūsiai, turėję cilindrinius skliautus.

Saulius SARCEVIČIUS

Investigations in Vilnius, Gedimino avenue, house No 16/10 (preliminary data)

In 1998-1999, the area of 491 m² was investigated. The cultural layer of 1,3-4,3 m was found. The cultural layer was rich in finds dating back to the 15th - 20th centuries, such as remains of buildings and three levels of pavement.

Saulius SARCEVIČIUS

TYRINĖJIMAI VILNIUJE, PYLIMO–RŪDNINKŲ G. KAMPE

1998 m. Vilniuje, Pylimo–Rūdninkų g. kampe, numatytos kasti duobės vietoje, vykdyti archeologiniai tyrinėjimai. Prie buvusių Rūdninkų vartų esančios miesto gynybinės sienos atkarpos buvo tirti plotai Nr. 1 ir Nr. 2. Ploto Nr. 1 dydis 15×6 m, o ploto Nr. 2 – 10×7,5 m. Iš viso tirtas 165 m^2 plotas.

Fiksuoto kultūrinio sluoksnio storis siekė 4,5 m (H_{abs} 117,5 m), o giliausioje vietoje – 6,9 m.

Tyrinėjimų metu paaiškėjo, kad didesnė dalis kultūrinio sluoksnio susiformavo XX a. Jį sudarė supiltinis, 2–2,2 m storio stambių griuvenų sluoksnis, kuriuo užpilti XIX–XX a. datuotino pastato rūsių fragmentai, užėmę beveik visą tiriamąjį plotą. Atkastos pastato 5 rūsių mūrų liekanos, kurių pamatai stovėjo ant supiltinio sluoksnio. Rūsių grindų lygis buvo stebimas 2–2,2 m gylyje (H_{abs} 122–119,7 m). Pastarasis pastatas, nugriautas 1959 m., buvo prisišliejęs prie miesto gynybinės sienos.

Plote 2,2 m gylyje (H_{abs} 120,4 m) atsidengė XVII a. datuotinas smulkiais akmenukais išgrįstas žemės paviršius.

Plote Nr. 1 aptikta medinio statinio mūrinių pamatų liekanų, plytų grindų fragmentų. Šio pastatėlio fragmentai datuotini XVIII a. pab.–XIX a. pr.

Nuardžius XIX a. statyto pastato rūsių grindis, H_{abs} 118–118,5 m, aptiktas miesto gynybinės sienos pirminis paviršius. Nuo šio paviršiaus iki gynybinėje sienoje išlikusių šaudymo angų buvo 5,7 m. Gynybinės sienos pamatų apačia stebėta H_{abs} 116,90–117,40 m.

Tyrinėjimų metu išsiskyrė ryškus XV a. pab.–XVI a. pr. paviršius, susiformavęs prieš šioje vietoje išmūrijant gynybinę sieną. Šiame horizonte fiksuotos sutrūnijusių medinių lentų pakloto bei vienalaikio jam rentinio statinio, įleisto 1,4 m į įžemį, Š kampo liekanos. Pastarasis medinis statinys gali būti šulinio fragmentas.

Sluoksnis, susiformavęs virš įžemio, remiantis aptikta keramika, greičiausiai, formavosi XIV a. pab.–XV a.